

*Niet proportioneel verlies van
mijnwerkerscomplement*

10

HOOFDSTUK

Niet proportioneel verlies van mijnwerkerscomplement ingevolge overschrijding van eenheid van loopbaan veroorzaakt door tewerkstelling onder het stelsel van de overzeese sociale zekerheid

DOSSIER 39861

De feiten

Meneer Sortino ontvangt sinds 1 mei 2009 een rustpensioen als ondergronds mijnwerker. Dit pensioen werd hem toegekend aan een loopbaanbreuk van 29/30sten. Vanaf 1 april 2024 ontvangt hij eveneens een ouderdomspensioen van de RSZ (Overzeese Sociale zekerheid) voor een maandelijks bedrag van 221,96 euro. Ondanks dit extra pensioen, zakt het totale pensioeninkomen van meneer Sortino met 175,59 euro per maand (mijnwerkerspensioen inclusief mijnwerkerscomplement verminderde met 397,55 euro en pensioen overzeese sociale zekerheid steeg met 221,96 euro).

Meneer Sortino vraagt om hulp. Hij wenst te laten nakijken wat er is misgelopen en vraagt een rechtzetting.

Bedenkingen

Op het moment van de klacht bedraagt de wettelijke pensioenleeftijd nog 65 jaar. Werknemers die een voldoende loopbaan hebben kunnen echter vervroegd op pensioen gaan, d.w.z. ten vroegste vanaf de maand die volgt op hun 60ste verjaardag.

Op deze algemene regel was echter een uitzondering voorzien voor mijnwerkers. De mijnwerkers die tewerkgesteld zijn geweest in de ondergrond kunnen ten vroegste vanaf hun 55 jaar een pensioen voor hun prestaties als mijnwerker bekomen¹. Wanneer zij echter ten minste een tewerkstelling van 25 jaar op een gewone en hoofdzakelijke wijze in de ondergrond bewijzen kunnen zij hun pensioen zelfs voor de leeftijd van 55 jaar krijgen.

Daarenboven is het mogelijk wanneer ze tenminste 20 jaren gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling als mijnwerker bewijzen een voordeligere berekening (berekening a rato van 1/30 i.p.v. 1/45) te bekomen².

De heer Sortino bekwam vanaf 1 mei 2009 een rustpensioen als gewezen mijnwerker voor een loopbaan van 29/30 (13.602,36 euro bruto per jaar – bedrag op 1 mei 2009).

Aangezien hij geen 30, doch ten minste 25 kalenderjaren als ondergronds mijnwerker bewijst (perioden van effectieve tewerkstelling en perioden die kunnen worden gelijkgesteld met een tewerkstelling als ondergronds mijnwerker), werd het bedrag van het pensioen verhoogd met een supplement³. Dit supplement was gelijk aan het verschil tussen het pensioenbedrag dat meneer Sortino zou hebben bekomen indien hij daadwerkelijk gedurende 30 kalenderjaren gewoonlijk en hoofdzakelijk als ondergronds mijnwerker zou tewerkgesteld geweest zijn en het toegekende pensioen. Het supplement bedroeg 1.082,88 euro bruto per jaar (bedrag eveneens op 1 mei 2009).

1 Wanneer zij geen periode van gewone en hoofdzakelijke activiteit als ondergrondse mijnwerker bewijzen: zie artikel 3 § 2,2° van de wet van 20 juli 1990

2 Artikel 3 §2 van de Wet van 20.07.1990

3 Artikel 3 §6 van de Wet van 20.07.1990

Verder bekwam hij vanaf 1 mei 2009 eveneens een verwarmingstoelage⁴ van 845,52 euro bruto per jaar.

Samengevat bekwam meneer Sortino vanaf 1 mei 2009 een totaal jaarlijks bruto pensioen van:

€	13.602,36
€	1.082,88
€	845,49
€	15.530,76

Meneer Sortino heeft eveneens in het buitenland gewerkt, meer bepaald in Azië. Om tijdens deze tewerkstelling ook van de Belgische sociale zekerheid te kunnen genieten, had meneer Sortino zich aangesloten bij de Overzeese Sociale Zekerheid (onderdeel van de RSZ). Hij deed dit voor een totale periode van ruim 6 jaar.

Door deze aansluiting, opent hij ook pensioenrechten voor de bewuste periode. Hij dient hiervoor een aanvraag in, om het ouderdomspensioen vanaf 1 april 2024 te kunnen bekomen. Er wordt hem een jaarlijks bruto pensioenbedrag toegekend van 2.663,51 euro.

Door de toekenning van het ouderdomspensioen bij de RSZ, dient het rustpensioen als mijnwerker herzien te worden. De wetgeving binnen het werknemersstelsel schrijft immers voor dat, bij het samen genieten met bepaalde rustpensioenen in een andere regeling, de totale loopbaan niet langer mag zijn dan de noemer van de breuk binnen het werknemersstelsel. Bij een overschrijding dient de loopbaan binnen het werknemersstelsel beperkt te worden, waarbij de minst voordelige jaren uit de berekening worden gehaald⁵.

Meneer Sortino bewijst binnen het werknemersstelsel een loopbaan van 29/30sten. Zijn tijdvakken bij de RSZ leveren hem een loopbaan van 6,66/45sten (of 4,44/30sten) op. De som van beide loopbanen levert een totaal op van 33,44/30sten, of een overschrijding met 3 jaar (afgerond in het voordeel van de burger) op de maximale loopbaan. De Federale Pensioendienst heeft dan ook de 3 minst voordeligste jaren uit de pensioenberekening gehaald:

Bij de berekening van uw pensioen zijn een aantal jaren weggelaten, omdat u de loopbaaneenheid overschrijdt.

U hebt immers ook in een andere regeling (openbare dienst, buitenland, internationale organisatie) pensioenverzekering.

De weggelaten jaren zijn de jaren die het kleinste pensioenbedrag opleveren en dus het minst voordelig zijn. Voor verdere details verwijst ik u naar het onderstaande overzicht.

a kalender- jaar en breuk	b hoedanigheid	c gewerkte dagen	d werkelijk loon	e gelijk- gestelde dagen	f fictief of forfaitair loon	g totaal loon	h herwaarderings- coëfficiënt	i bedrag minimum jaarrecht	j pensioenbedrag
1990 30	3-Mijnwerker ondergrond	0		27	2.114,4216	2.114,4216	1,4225750		60,1585
1991 30	3-Mijnwerker ondergrond	0		14	1.131,5721	1.131,5721	1,3783160		31,1933
2009 30	3-Mijnwerker ondergrond	0		104	4.962,7581	4.962,7581	0,9964570	127,5436	98,9035

De uitsluiting van deze 3 loopbaanjaren heeft evenwel tot gevolg dat het pensioenbedrag van het rustpensioen als ondergrondse mijnwerker wordt beperkt. Het jaarlijks brutobedrag wordt vanaf 1 april 2024 herleid van 19.477,01 euro tot 19.164,24 euro. Dit is een vermindering met 312,77 euro bruto op jaarbasis.

Daarnaast had meneer Sortino ook nog een supplement als mijnwerker.

Als voorwaarde om dit supplement te kunnen toekennen, dient er een loopbaan van minstens 25 kalenderjaren gewoontelijke en hoofdzakelijke tewerkstelling (= ieder jaar bevat minstens 104 dagen) te zijn bewezen⁶.

Zijn rustpensioen als werknemer bevat vanaf 1 april 2024 weliswaar nog 26 loopbaanjaren, maar hiervan zijn er slechts 24 jaren die voldoen aan de voorwaarde van een gewoontelijke en hoofdzakelijke

4 Artikel 30 2° van het KB van 28.05.1958

5 Artikel 10bis van het KB van 24.10.1967

6 Artikel 3 § 6 1ste alinea van de wet van 20 juli 1990

tewerkstelling. Dit geeft als resultaat dat het supplement mijnwerker vanaf 1 april 2024 niet meer aan meneer Sortino kan toegekend worden. Opnieuw een vermindering van zijn inkomsten voor een jaarlijks brutobedrag van 4.457,80 euro.

In zijn totaliteit ontvangt de heer Sortino vanaf 01.04.2024 volgende pensioenrechten:

- rustpensioen als ondergrondse mijnwerker met breuk 26/30: 19.164,24 euro
- supplement mijnwerker: valt weg⁷
- verwarmingstoelage: 1.160,64 euro
- ouderdomspensioen RSZ met breuk 6,66/45: 2.663,51 euro

Dit brengt het totaal bruto jaarbedrag vanaf 1 april 2024 op 22.988,39 euro, waar dit op 1 maart 2024 nog 25.095,46 euro bedroeg. Door de toekenning van een ouderdomspensioen van de RSZ van 2.663,51 euro, daalt het pensioenbedrag als mijnwerker met 4.770,58 euro (397,54 euro per maand).

Meneer Sortino moet vanaf 1 april 2024 verder met een maandelijks bruto inkomensverlies van 175,59 euro, dit ondanks een bijkomend pensioenrecht.

Als Ombudsdienst Pensioenen konden wij evenwel niet anders dan vaststellen dat dit het resultaat is van een correcte toepassing van de wetgeving.

Het is minstens opmerkelijk te noemen dat, hoewel we tegenwoordig in een mondiale wereld leven, het niet altijd loont om in het buitenland te gaan werken. Ondanks de voorbeeldige attitude om ook ver buiten de landgrenzen de nodige bijdragen aan de sociale zekerheid te betalen, om zo later de gemeenschap niet onnodig tot last te zijn, blijkt dat deze ingesteldheid niet altijd het gewenste resultaat oplevert.

Het verlies in inkomsten is het resultaat van twee bewerkingen:

- De toepassing van het artikel 10bis van het KB van 24.10.1967, waarbij de cumulatie van een rustpensioen (anders dan dit uit het stelsel der zelfstandigen) met het rustpensioen als mijnwerker kan leiden tot een beperking van de loopbaan en bijgevolg ook het toe te kennen pensioenbedrag.
- De voorwaarden voor de toekenning van het supplement mijnwerker komen, door de toepassing van het artikel 10bis, mogelijks in het gedrang.

De eerste bewerking, namelijk de toepassing van artikel 10bis, komt in veel dossiers tot uiting. Ook bij een rustpensioen als werknemer zal er mogelijks een beperking optreden bij cumulatie met bijvoorbeeld een ambtenarenpensioen. Bij het stelsel der zelfstandigen zien we eenzelfde mogelijke bewerking wegens toepassing van artikel 19 van het KB van 10.11.1967.

We kunnen dan ook besluiten dat de eerste bewerking een breed toepassingsgebied heeft en binnen ieder stelsel op dezelfde wijze wordt toegepast.

De tweede bewerking, namelijk de nieuwe toetsing van de voorwaarden voor de toekenning van het supplement mijnwerker, werpt evenwel een aantal vragen op.

Hiervoor moeten we in eerste instantie de bestaansreden van het supplement nader bekijken. Een volledige loopbaan als mijnwerker omvat 30 jaren. Wegens de sluiting van de mijnen hadden de actieve mijnwerkers evenwel geen mogelijkheid meer om hun maximale loopbaan te bereiken. Dit werd hen buiten hun wil ontzegd. De wetgever stemde er hierdoor mee in dat een mijnwerkersloopbaan van minstens 25 jaar steeds zou gelijkgesteld worden met een volledige loopbaan. Deze gelijkstelling gebeurt vandaag onder de vorm van het mijnwerkerssupplement, waarbij bijkomend de belofte werd gemaakt dat hierdoor het totale pensioen evenwaardig zou zijn aan een pensioen na een loopbaan van 30 jaar.

Deze gelijkstelling had ook nog andere gronden. De wetgever erkende ook dat het werk als mijnwerker veelal ten koste ging van de gezondheid van de mijnwerker en dat men het werk uitvoerde met gevaar voor eigen leven. Hun werk leverde evenwel een niet te onderschatten bijdrage aan de welvaart van

⁷ Artikel 3, §6, 1ste alinea van de wet van 20 juli 1990

het land. Daarnaast is het ook zo dat de mijnwerkers een hogere bijdrage aan de sociale zekerheid betaalden dan andere werknemers.

Om het supplement te kunnen krijgen, dient een mijnwerker minstens 25 jaren van telkens 104 dagen te bewijzen. Door de toepassing van de overschrijding van de eenheid van loopbaan (toepassing artikel 10bis KB 21 december 1967) is het mogelijk dat men deze voorwaarde niet meer vervult, waardoor het volledige supplement wegvalt.

Meneer Sortino heeft 29 jaren als mijnwerker, waarvan er 25 jaren minstens 104 dagen tellen. Door de toepassing van artikel 10bis, houdt hij nog 26 jaren over, waarvan er 24 jaren minstens 104 dagen bewijzen. Hij verliest in totaal 4.770,58 euro pensioen, waaronder het volledige mijnwerkerssupplement voor een bedrag van 4.498,71 euro.

In de fictieve situatie dat de heer Sortino een volledige loopbaan van 30 jaren mijnwerker had gehad, dan had de toepassing van artikel 10bis (waarbij we uitgaan van een verwijdering van dezelfde 3 loopbaanjaren) slechts een beperking op het pensioenbedrag van 271,87 euro per jaar teweegebracht.

Conclusie

De FPD heeft de wetgeving correct toegepast. Doch de wetgeving wordt door de gepensioneerde als onbillijk ervaren. Het totaal pensioenbedrag (mijnwerkerspensioen inclusief mijnwerkerscomplement -397,55 euro en pensioen overzeese sociale zekerheid + 221,96 euro) vermindert immers met 175,59 euro per maand.

De Ombudsman Pensioenen beveelt daarom aan de wetgeving aan te passen zodat het niet proportioneel verlies van het mijnwerkerscomplement ingevolge de overschrijding van de eenheid van loopbaan, veroorzaakt door een tewerkstelling met vrijwillige bijdragen in de overzeese sociale zekerheid, weggewerkt wordt. Dit zodat werken niet meer bestraft wordt.